

Da Tatermana na sredpostno sredo v vodo mečejo, ima svoj naravni razlog. O ti dōbi se znebijo potoki in reke večidel svojih ledenih verig, zato slovenske povesti mu pripisujejo moč čez merzli, terdi led, kterega Taterman raztaja.

Gotovo se še bode med Slovenci dosti povest o Taterman-u našlo, posebno na Koroškem, kjer sem besedo „Taterman“ v pomenu: „cev živega studenca“ čul. Poslušajte domoljubi, in poberajte kosce, da konca ne vza-mejo!

Koliko lepih narodnih povest smo že pozabljivosti oteli!

Gosp. prof. Valjavčeve povesti o volčjem pastiru opominjajo na slične pri Rusih znane, na nemške Werwölfe = Mannwölfe; in celó Herodot opominja takšnih povest pri severnih Neurih, ktere Šafařik za Slovane ima.

Naš visoko učeni rojak, profesor dr. Klun, namerava na svetlo izdajati slovenske narodne povesti v nemškem jeziku. Da je on ves mož zato, in da ume s slovenskimi povestmi srečno in ostroumno primerjati povesti inorodnih ljudstev, nam je porok njegov važni pretres o Rojenicah. „Novice“ in „Glasnik“ bodejo rade odpirale svoje liste; tudi naš slavni rojak dr. Fr. Miklošič bode rad prejemal slovenske narodne povesti v bukve svoje „Slaw. Bibliothek.“

Kratkočasno berilo.

Od davkov.

Pod nadpisom „Das oekonomische Inventar Europa's“ je te dni časnik „Presse“ prinesel pregled števila prebivavcev, znesek dohodkov in kupčije vseh imenitniših deržav Evrope, zraven pa tudi, koliko davka pride počez na enega človeka v teh deželah. Ker bi marsikak naših bravcov morebiti rad zvedil, kako stoji z davki po svetu, povzamemo iz omenjenega časnika ta pregled. Postavili smo ga pod nadpis „kratkočasno berilo“, da ne bo kdo nadpis „od davkov“ bravši mislil, da se hočemo v pretres takih tankih reči spuštati.

„Presse“ pravi, da je v ti sestavi vse resnično povedano, in po najnovejših pozvedbah. Davki so zrajtani po francozkem dnarji; namreč po frankih in centimih; 1 frank je v našem dnarji 23 kr., 1 centim je vinar.

Na enega človeka pride davka:

	frank.	cent.		frank.	cent.
Na Angležkem	59	44	V Švajci	6	89
Na Francozkem	48	20	Na Sardinskem	31	38
V Belgii	28	72	Na Sicilijanskem	15	66
Na Nizozemskem	44	73	V Toskani	17	44
Na Rusovskem	18	54	V papeževih dežel.	23	45
Na Švedskem	8	71	Na Španjskem	24	84
Na Danskem	15	12	V Portugalu	20	49
Na Nemškem	21	38	Na Gerškem	19	37
Na Avstrijanskem	17	40	Na Turškem	10	89

Če tedaj po velikosti davkov postavimo dežele v versto, gré ta versta tako-le: 1. Angležka. 2. Francozka. 3. Nizozemska. 4. Sardinska. 5. Belgija. 6. Španjska. 7. Papeževe dežele. 8. Nemške dežele colne zaveze. 9. Portugalska. 10. Gerška. 11. Rusovska. 12. Toskana. 13. Avstrijansko ali naše cesarstvo. 14. Sicilija. 15. Danska. 16. Turška. 17. Švedska. 18. Švajca.

Največ davkov plačujejo tedaj Angleži (Englendarji), naj manj Švajcarji; naše cesarstvo spada v versto tistih dežel, ki so z manjšimi davki obložene.

Slovanski popotnik.

* V Parizu izšlo je važno delo „Les Manuscrits slaves de la bibliotheque imperiale de Paris“ (Slovanski rokopisi v cesarski knjižnici pariški) od učenega Rusa Martinov-a. Knjigi je dodana tablica, na kateri so posneti

trije glagolski, en česk in štirje kirilski odlomki; razun teh je pa v knjigi še govor od 27 različnih slovanskih rokopisov, od katerih so 3 serbski, 7 ruskih, 1 glagolski, ostali pa staroslovenski.

* Zlo zanimivega dela „Piesnici Horvatski 16. stoletja“ od slavnoznanega in neutrudnega Ivana Kukuljevića Sakeinski-ga prišel je ravno v narodni tiskarnici dr. Lj. Gaja drugi zvezek na svitlo. Obsega 15 pesnikov iz te zlo znamenite dobe horvaškega pesništva, imenite pesmi peterih neumerlih pesnikov Čubranovića, Zoranića, Koboga, Baffa ter Nalješkovića in 10 drugih manj znanih.

* Poljski pisatelj E. A. Lukaševič, kterega pesmi so pred nekoliko leti v Petrogradu prišle na svitlo, izdal je v Odesi novo zbirko svojih poezij pod naslovom: „Chwile od prac swobodne.“

* Nova igra „Dzcevice Erynu“ od T. A. Olizarowski-ga, kteri sedaj biva v Tirlemont-u v Belgii, kjer razlaga književnost poljsko, je nedavno tiskana in trije drugi umotvori od tega plodnega pisatelja so pripravljani za tisk.

* Od prvega svečana izhaja v Petrogradu novi „humoristični časopis“ v ruskem jeziku pod vredništvom znanega pisatelja Grigorjev-a. „Serbs. Dn.“

* Neutrudljivi g. Ivan Kukuljević Sakeinski je izdal v Zagrebu prvi zvezek svojega „Slovnika umetnikah jugoslovenskih.“ Začne se z imenom Agapić in konča z imenom Henricus pictor de Gurk, obsega 112 strani v veliki osmirki in je lepšan z dvema podobama slikarjev Friderika Benkovića in Dimitra Avramovića.

* V novem Sadu je prišla na svitlo: L. Štura, knjiga o narodnim piesmama i pripovedkama slavenskim, ktero je iz českega prevél Iv. Boškovič.

* „Jed i med“ je naslov zanimive knjige, ktero je v Novem Sadu izdal neutrudljivi pisatelj jugoslovanski Juri Rajković, učitelj začetnih šol v Novem Sadu. Sosebno važni so v nji „školski odlomci“, ki so polni zrelih in zdravih misel za šolo in življenje.

* Plodni poljski pisatelj Stanislaw Moniusko zložil je novo narodno spevoigro „Halka“ imenovano, ktero so v Varšavi z neizmerno pohvalo sprejeli.

* Gosp. J. Šafařik je nedavno izdal v Pragi novo za zgodovino slovensko prevažno delo v nemškem jeziku: „Ueber den Ursprung und die Heimath des Glagolitismus“, v kterem s temeljito učenostjo dokazuje, da je glagolico izmislil sv. Kiril ali tako zvani filozof Konstantin; kirilico pa sv. Kliment, škof velički, učenec sv. Kirila, in da je domovina glagolice nekdanja deržava kneza Kozela na jezeru blatnem (Balatonu).

„Glas. dalm.“

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Zagreba 24. marca. A. K. — Pred kakor smo se nadjali, se nam je razpeljalo kazalištno društvo. Igrale so se še v tem mescu sledeče horvatske igre: „Crna kraljica“, — „Zla žena“ ili „Grofica i čizmarica“, šaljiva igra v treh razdelih od Popovića, — in 23. marca za slovó „Graničari.“ — Sinočna predstava bila je 40. z lanjskimi vred. Po končani igri je govoril gospod J. Freudenreich lepo zložen epilog, ter se je zahvalil vsem podpornikom in prijatlom narodnega kazališča za skerb in obilo podporo, s ktero so zderževali do zdaj društvo. Vidilo se je, kako težko se loči domoljubno občinstvo od igravcov, ki so vse žile napejali, ter neprestano skerbili za napredek in izobraženost naših dušnih moči. Potem, ko je govornik prestal govoriti, ni bilo ploskanja ne konca ne kraja; celo društvo bilo je zaporedoma trikrat izazvano. Ali se bodo narodne predstave zopet pričele in kdaj, se še ne vé gotovo; sodivši pa kazalištnih okolnostih moram reči, da se bomo precej

dolgo postili, preden se nam bo želja spomnila, sopet kakošno igro v domačem jeziku slišati. — Gospod Kosta Stojšič je kupil kakor „Graničare“ tudi „Crno kraljico“ od Freudenreich-a in jo hoče v kratkem na svetlo spraviti. Cena bode knjigi 40 kr.; kterim so se prikupili „Graničari“, si bodo gotovo tudi priskerbeli „Crno kraljico.“

Iz Tersta. Znanemu tergovcu, Gopčeviču, kteri je imel več velicih bark, o kterem je bilo poslednje leta toliko govorjenja, in je bil poslednji čas zapert, so se možgani zmesali. Domišluje si namreč, da je cesar japonski. Peljali so ga na Dunaj v bolnišnico za nore.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. V letu 1857 je bilo v celem cesarstvu narejenih 927 milijonov 788 tavžent in 622 cigar. V tem številu pa ni tistih, ktere so prišle narejene iz unanjih dežel!

— 24. marca. — Pretečene dni se je vzdignil led na Donavi in je splaval, hvala Bogu, brez posebne nesreče proti črnemu morju. Zlo nam se je bilo povodnji bati. Druge škode ni naredil, kakor cesarski most čez veliki rokav Donave je precej poškodoval. Zavoljo tega ne smejo čez-nj voziti; pa popravili ga bodo brez odloga, kadar vès led odplava.

Iz Českega. Blizo Starega Bolseslava je umerla pred nekimi dnevi kakih 50 let stara kmetica, ktera si je terdo domišlovala, da jo Bog zavoljo grehov njene mladosti že v tem življenju tepe in da jo je zavoljo tega premenil — v gos. Da bi bila pa res kot gos živela, si je sagnetila testo iz zadnje moke in drobnega peska, ktero je v drobne podolgaste koščke zvaljala, posušila in v prazni škrinji blizo peči sedé zobala. Uboga babica je umerla peti dan po vživanju te zmesi za kerčem želodca.

Iz Ogerskega. V Belogradu (Stuhlweissenburg) so 19. marca 9 tolovajev obesli.

— Ogerska družba za zavarovanje zoper ogenj in uime je izročila veliko opravilstvo za Avstrijo, Moravijo, Silezijo, Solnograško, Tirolsko, Štajersko, Koroško in Krajnsko velikemu tergovcu Stametz et Comp. na Dunaji.

Iz Erdeljskega. V Hermanstadt-u je bila viditi nova mašina za košnjo, ktera zamore nek v dnevu 37¹/₂ oralov žita ali trave pokositi in ne potrebuje več kakor enega človeka in enega konja. Tako prosto je sestavljena, da jo more vsak kovač za 50 fl. narediti. — Če je to res, se bodo jokali naši kôsci in naše žejnice!

Iz rus. Poljskega. V Varšavi je bila ženska, ktera je več ko 50 let kot možk oblečena v mnogih krajih služila, po bolezni prisiljena, v bolnišnico iti, kjer je bila kot ženska spoznana.

Iz Rusije. Število sužnjekov v Rusii, kterih osodo ravno zdaj razsojajo, je 11 milijonov in 80 tavžent, kteri živé po 109 tavžent grajšinah raztréseni. Nekteri grajšaki imajo silno veliko tacih kmetov, tako na pr. jih ima grof Čermetov sam 160 tavžent.

Iz Italije. Mazzini-ta so zavoljo lanske prekucijske poskušnje v Genovi in contumaciam v smert, in vrednika časnika „Italia e popola“ za 10 let v ječo obsodili.

Iz Francozkega. Postavodajnemu zboru je bil načert postave zastran plemskih naslovov predložen, in to je marsikterega v serce zadelo, ker si je od leta 1832 mnogo oseb višjih stanov take naslove prilastilo, ki niso plemenitniki, in so pristavile k svojemu priimku tudi še ime kraja, v kterem so bile rojene, in grajšine, ktero so pridobile. Tako se je imenoval marsikdo barona, grofa itd., pa ni bil ne senca tega stanú.

— Persigny, francozki poslanec v Londonu je od ondi poklican, in namesti njega maršal Pelissier za poslanca izvoljen. Zakaj da je Persigny odstopil, govore

ljudje v Parizu razne reči. Eni pravijo, da je že davno prosil za to, ker se je z grofom Waleski-em zavoljo zadeve o političnih begúnih razperl; drugi pripovedujejo, da se mu je z Lord Derby-em enaka godila; še drugi pa, da je francozka vlada svojega poslanca nazaj poklicala, ker angleški minister Lord Malmesbury ni hotel Angleža Hodge izročiti, kterege so kot napada na Napoleona krivega v Genovi prijeli. Da bo maršal Pelissier njegov naslednik, tega se ni nihče nadjal. Pelissier, prvi vojak francozkega cesarstva, vojvoda Malakovski, je skozi in skozi vojak, in govoril in posvetoval se bo v Londonu, pa težko drugač, kakor z roko za meč deržeč. S prihodom njegovim v London se začne nova dôba francozko-angleške zveze. Govoril bo malo pa krepko, in kako mu bodo na Angležkem odgovarjali, ne more dolgo na skrivnem ostati. Strune se čedalje bolj napenjajo, Bog daj, da bi ne popokale! Najnovejši časniki mislijo, da se zavoljo tega ni bati za mir, ker je cesar tega moža za poslanca izvolil.

— Minister vojaštva je ukazal, vse vojake mornarskega vojaštva med 20. in 40. letom starosti, kteri niso že 4 leta služili, poklicati. Urlavba ne dobí noben vojak ali oficir več, če mu ga minister sam ne privoli.

Iz Španije. Misliti je bilo, da se bo ta dežela po dolgih prepirih in kervavih vojskah ter puntih umirila. Pa mir ji še ni naklonjen. Spet je namreč brati, da ondi med mertvim pepelom iskra tli, ktera zna danes ali jutro kot goreč plamen deželo popaliti. V Madridu in po deželi trosijo puntarske pisma, ministerstvo je na slabih nogah, državni zbor omaguje.

Od turške meje. Iz Kotara se piše 16. marca: 13. t. m. zvečer je prišlo kerdelo Černogorcov v Kruševice, da bi se z ondi zbranimi kristjanskimi vstajniki zedinili. Knez Danilo je dal med tiste plačil razdeliti, kteri so se v poslednjih bojih najbolj obnašali. Zavoljo velicega snega so boji ponehali.

— Ko so v Bosni in Hercegovini zvedili, da pride turška armada, in z njo vladni komisar Kemal Effendi, so se nekoliko potolažili. Hercegovinci se nadjajo, da bodo njih temeljite pritožbe uslišane, in so neki rekli, da se Turkom ne bodo zoperstavliali. Upati je tedaj, da se bodo ti kraji pomirili. — Kar pa Černogorce utiče, jih bodo skorajda diplomati v svoje varstvo vzeli.

Darovi za Vodnikov spominek.

Od I.—XVI. naznanila . 716 fl. 52 kr.

Gospod Davorin Terstenjak, c. k. profesor . . .	2 fl. — kr.
dr. Jakob Traun, c. k. dvorni in sodni advokat	1 „ — „
A. Šerer, c. k. kamer. komisar v miru	1 „ — „
Božidar Raić, c. k. profesor	2 „ — „
Franc Krajnc, kurmešter mestne fare	1 „ — „
Janez Majciger, c. k. profesor	1 „ — „
Juri Matjašič, c. k. profesor	1 „ — „
J. Simonić, kaplan predmestne slov. fare	1 „ — „
Fr. Lorenčić, kaplan mestne nemške fare	1 „ — „
Andrej Šoher, katehet glavne in realne šole	1 „ — „
J. Kostanjovec, predmestni farmešter	1 „ — „
Fr. Cvetko, naddekan ljutomerski v miru	1 „ — „
M. Modrinjak, kaplan predmestne fare	1 „ — „
Tomaž Čibašek, učitelj vere in dušni pastir v c. k. višjem vojaškem odgojišču	2 „ — „
Juri Caf, kaplan v Frauenheimu blizo Marburga	1 „ — „
Vinko Novak, farmešter v doljni Pulskavi blizo Marburga	2 „ — „
Božidar Burcar, kaplan v Remšniku	1 „ — „
Franc Verlič, kaplan velike fare sv. Jurja v Hočah	1 „ — „

Skupaj . 738 fl. 52 kr.